Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$,02

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 176

	6 tháng	3 tháng	1 tháng
Một năm	6$,00	3$,00	1$,50
Các công sở	6$,80	3$,50	1$,75
Sáu tháng	6$,30	3$,20	1$,60
Ba tháng	6$,30	3$,20	1$,60
Một tháng	6$,60	3$,30	1$,65
	9$,00	4$,50	2$,25
	9$,00	4$,50	2$,25
	1$,80	0$,90	0$,45
	3$,00	1$,50	0$,75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAN-HUY-LỘC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOAN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m,065 de large.

Une seule insertion. . . . . 0$,50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$,18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . . 1$,50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Làm được một trường học là gây nên một quả phúc to

(Tiếp theo)

Hoặc có người nói : cái khoản tu chỗ nước ao cho đến nơi thành tựu, tưởng không phải là ngắn. Và bây giờ muốn cho chóng thành tựu, tự hỏi qua xem có những chước sách gì ? — Ta xin đáp rằng : trong cả địa-hạt một xã, năm ba xã, một tổng hay một huyện, một phủ, hạ lại không xuất sản được một hai người cực kỳ giàu có, nếu bỏ ra vài ba nghìn bạc mà không sợ hụt vào tiền vốn ru ? Một nhà buôn to nức tiếng, một nhà thầu khoán nổi danh, ông chủ đồn điền trâu cày kể hàng trăm, ông quan, ông chánh, cụ bá, cụ cửu, các ông, các cụ, đã gọi là hào-phú trong địa hạt, thì các ông, các cụ bỏ ra nhất nhì thiên nguyên để làm trường học trường không phải là quá sức mà thực đáng gây một việc nghĩa rất nên vậy. Những hạng người vừa kể dù không tìm đâu được hay không chịu hiểu việc nghĩa một cách như thế, thì cả hàng xã, hàng tổng hay hàng huyện, hạ lại không có tư-tài công, ruộng công, tiền công, giấy quốc-trái nhượng lại, ngõi thu đem ra bán, bớt dịp ăn uống phí tổn, giảm ngày hội hè xa xỉ mà làm cho có tiền để xây trường học ru ? Ta trông xưa mỗi tổng, mỗi xã đã có thể làm được một nền văn-chỉ để thờ ông Khổng-tử là thánh-nhân nước người tự mấy mươi đời về trước, thì ta tưởng bây giờ mỗi tổng, mỗi xã, nếu chịu để làm vào, may cũng làm được các trường học là cuộc vận mệnh bao nhiêu đời sau này cho chính cả nước nhà. Hai cách tốc thành ta vừa bày hoặc không xong, tất phải trù liệu dùng đến những kẻ gọi nhật tiêm nguyệt tí vậy. Ta đã từng thấy lắm làng cái lệ nộp cheo chi lấy gạch mà chẳng bao lâu, các đường cái ngõ hẻm trong làng đều lát gạch sạn-sát cả. Lại có làng nộp cheo cái lệ chỉ lấy mấm đồng, chưa đủ mười năm, khi trong làng giọn bao nhiêu cỗ, là cũng có mâm đồng bày cả.. Muốn có mâm đồng giọn cỗ, có gạch lát ngoài đường còn đặt ra lệ tập phải làm được, thì muốn có trường học cho con trẻ, há lại không nghĩ ra được một cái lệ nào ru ? Nhân dịp ngày nay, đâu đó thì nhau mà cải-lương hương chính, thì đâu đó cũng nên nhớ cái khoản làm trường học là một khoản kíp phải giải cho thành việc....

U ! ta nên nghĩ cho ra. Ta nên hiểu thâu mọi lẽ phải làm trường học cần như thế nào. Tự xưa đến giờ, có ông cụ, bà cụ nào giàn hoặc đứng lên xướng xuất việc quyên tiền gọi là thuộc về phúc đức : tô tượng, đúc chuông, làm miếu, chữa chùa, sửa một con đường khuất khúc, hay xây mấy trăm bực xi mo trên quả núi gỗ ghề để thập phương đi lại, lên xuống cho thuận tiện, thì ta chắc người hăng sản, kẻ hàng-tâm sẽ rủ nhau rút nhiều, thành cần tìm đến cùng cho đắc phúc. Cái lý không cần giải. Cũng được ngần nào, có phúc ngần ấy, cũng được càng nhiều, phúc hưởng càng to. Việc là việc tôn-giáo cai-nghiêm ai người dám so bì mà-cả ? Chớ nêu thử có một vài người tản-tiền đem bụng sốt-sắng quyên tiền để làm trường học, trong đám thôn-dân để hở đã thu được bao nhiêu tiền ? Đôi với nhiều người, làm trường học là một việc rất tầm thường, làm trường học mà mong phúc đức gì ! Nhầm ! ai nghĩ như thế, ta xin cho là nhầm, nhầm vì bởi mê muội hóa vụng suy. Ta quả không dám phạm đến cái nghĩa tôn-giáo cấm trọng. Nhưng ta thiết nghĩ nếu đức một quả chuông, sửa một gian chùa là làm một việc phúc đức, thì xây một trường học cho con trẻ nhà ta có chỗ học thích đáng, ai đã dám cãi không phải là một việc phúc đức ? Hay lại chính là một việc phúc đức có kết quả trông thấy ngay trước mắt? Một việc từ thiện có phép mầu làm cho ta tức thì vui sướng trong lòng ? Vì một trường học đã làm, ngày ngày lũ trẻ thơ là con em nhà ta lui tới học hành được học cách về sinh, cứ trông thấy lũ trẻ ngồi trong cái trường đó, là trong bụng đã được hưởng một cuộc vui mừng được dự một điều rất hân hạnh về vang. Hiển triết bên châu Âu có câu nói : « *Thêm lên được một trường học là bớt đi được một nhà tù* » hay câu « *trường học chính là cứu thế của xã-hội* ». Nếu quả vậy, — trường học đây là gồm cả nhà học, học trò và thầy dạy học — thì cái phẩm cấu phúc ích kỷ riêng cho một mình mình và người nhà mình kia so ra đã chắc đâu là hơn cái phần làm phúc quảng bác gồm cả cho nhà mình, nhà người, kẻ giàu, kẻ nghèo bất phân là bằng hữu hay cừu địch chi này không? Nên ta dám quyết định mà nói rằng : « *Làm được một trường học là gây nên một quả phúc* » Một quả phúc to và tới nơi ngay tức thì ! Vậy mà còn chờ đợi đến bao giờ ?... Hay là mỗi làng mỗi tổng chẳng nên tức thì tìm hết các cách để làm trường học cho con trẻ trong làng trong tổng có chốn học thành nhân vui sướng ru ! Trên nhờ phần các quan trưởng tế và đốc, hậy người dân anh xướng xuất và quyết định, dưới dân gian, kẻ giúp của, người giúp công, không quản tỉ nhiều, không nề khó nhọc, qui hồ mỗi người có chắp thêm một tảng đá cho thành thân nhà học. Trước kia ai giúp của, giúp công để sáng tạo đình chùa hay cầu quán thường có tên ghi trong bia đá để lại nghìn thu. Bây giờ ai giúp của, giúp công để thiết lập một trường học, hoặc có ý muốn được tên ghi trong bia đá, để bỏ công không có sự gì trở ngại. Ta lại chắc lũ trẻ thơ nhà ta được đưa tới học thành một nơi hợp cách thức về sinh, trong lòng tất cũng có chút ơn nghĩa với người làm nên ơn. Vì cái *ơn giáo-dục* đã có thầy giáo, lại có trường học, cái ơn mới vẹn trọn. Một nhà chính-trị Pháp xưa đã nói : « *Muốn cho sự-đồng giáo-dục thiết-lập nhất định ở các thôn xã, tức cách cần thiết nhất là các thôn xã phải có một cái nhà để đứng lấy lớp học và để chỗ cho thầy giáo ở* (1) ». Chính trong học-luật bên Pháp có một khoản : « *Phàm các xã phải tự một mình, hoặc hợp lại với một hay nhiều xã lân-cận mà duy-trì lấy một trường sơ-đẳng giáo học* (2) ». Ta chẳng đợi đến pháp-luật phải cưỡng-bách, đến ta vốn là một dân hiếu học, ta chỉ mong cho ai nấy cùng thầu mọi lẽ làm trường học ích lợi và hệ-trọng như thế nào. Và ta ước chẳng bao lâu trường học đâu đâu xuất-hiện một bên trường học con giai, một bên trường học con gái, giữa là tòa ly-trường, cái nghĩa vụ liên ngay bên cạnh cái nhà quyền-lợi, thì lúc bấy giờ trong nước đã đến ngày dân gian được hưởng biết bao nhiêu là quả phúc ở trong trường học vậy.

N. Ô.-N.

(1) Une des conditions les plus indispensables pour l'établissement définitif de l'instruction primaire dans les communes, c'est qu'elles aussent en propriété un local pour la tenue de leurs écoles et le logement de l'instituteur (Guizot).

(2) Toute commune est tenue soit par elle-même, soit en se réunissant à une ou plusieurs communes voisines d'entretenir une école primaire élémentaire.

ÂU CHÂU BIẾN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Mai 1922

Ngày lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc, tại Orleans

Đức Cerelli, là đại sứ của Giáo-hội đã tới Orléans để chủ-tọa lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. Trong chánh phủ trừ những bộ-trưởng không lịch-sự lắm. Ngày thứ hai này thì bắt đầu làm lễ

Quan Giám-quốc tại Marseille

Hội-đồng hàng quận, và hội-đồng thành phố đã thiết lễ nghênh tiếp quan Giám-quốc. Ngài đã đi thăm nhà thương. Nhân dân đều hoan-hô. Ngài đã làm lễ khởi-công kỷ-niệm các nhà tử-sĩ thuộc về các đạo quân miền Đông-du.

Cuộc hội nghị Gênes

M. Barthou đã tiếp M. Ishi. M. Ishi có nói với M. Barthou rằng không có thể nhân nhượng được cho chánh-phủ Xô-viết thêm điều gì cả. M. Facta đã thương-nghị với M. Tchitchérine. Ong có bày tỏ nếu công việc hội-đồng được thỏa thuận, thì lợi ích chung thế nào.

Báo *Independance belge* có nói : M. Tchitchérine tóm được cái vấn-đề nước Nga rồi có hỏi M. Lloyd Georges và M. Schanzer rằng liệu chừng Đồng-minh có thể giúp ngay cho nước Nga một số tiền ta ba nghìn triệu quan tiền vàng không. M. Lloyd George và M. Schanzer công nhận rằng nước Nga cần đó, cần đến tiền thật, nhưng vì cái tình thế riêng của các nước, và vì nghị-viện phản-đối việc ấy, thành các nước không có thể giúp nước Nga ngay số tiền ấy được. Nước Anh và nước Ý chỉ có thể giúp tiền cho những người đồng bang đến làm ăn ở nước Nga mà thôi.

Việc nước Hung-gia-lợi

Các Hoàng-thân thống-trị nước Autriche (Áo) đã nhân các lãnh tụ Cách-mệnh nước Hongrie (Hung) công nhận hoàng-thân Othon làm hoàng-tử nước Autriche và nước Hongrie Bohême-Croatie.

Bordeaux, ngày 9 Mai 1922

(Ngày hôm nay trong không-trung nhộn động, nhà máy Bixk-mai kh ông *(tiếp được vô-tuyến-điện ở Bordeaux).*

Lễ khánh-hạ việc sách-lập Đông-cung

Sáng ngày mồng 6 tháng tư là ngày Đính-hôn đã dùng biểu hay để khánh-hạ Hoàng-thượng về việc lễ sách-lập Đông-cung Hoàng-thái-tử đã cáo-thành, đúng ngày ấy từ trên kỳ-đài chế đến hấp hoàng-thánh hội-ngoại đã triển-thiết và phô-trương các thức nghi-trượng kỳ-kỷ rất trang-nghiêm như ngày chánh-lễ (xem hôm trước).

Bây giờ sáng thì trong ngoài đã nghiêm-chỉnh. Trực-thần vào tâu gọi phòng Hoàng-thượng thắng liền ngự mão cửu-long, bào vàng đai-ngọc, cầm ngọc khuê, đo ở điện Cần-chánh ngự ra Đại-cung-môn, rồi ngự lên phía thềm bên bắc-điện Thái-hòa, ngự xuống-liền rồi thẳng long tọa chính giữa điện ấy, trên kỳ-đài phát 7 tiếng súng lớn thôi phường đại-nhạc nổi mà phường tiểu-nhạc dứt, phụng Hoàng-thượng thăng-tọa, quan thị-vệ đốt hương trong đỉnh, quan chấp-sự xướng bái ban, phường tiểu-nhạc khởi. Khi ấy Hoàng-thân văn-võ bá quan hưu-quan và 80 quan viên thung-sự các tòa thông thuộc chánh-phủ bảo-hộ đều mặc trào-phục lễ-phục ra giữa sân điện hai bàng. Bá-quan văn-võ làm lễ tước, xướng bao-lễ, xướng : thành-khẩn-hạ lễ, xướng : bá-quan giai-quì, xướng : tấn-hạ biểu. Khi ấy các quan đại qui tại trước điện. Thái-bộc, một vị ấn-quan ở tòa Nội-các ở trên điện kính dâng tờ hạ-biểu để trong trấp sơn son thiếp vàng đem để trên cái Hoàng-ấn trước long-tọa. (Hạ-biểu ấy chỉ khi lễnh xong sẽ dâng vào Đại-nội Hoàng-thượng ngự-lãm) Xướng : phủ-phục lại xướng : hưng : bình-thân ; xướng : các cung bái (năm lạy) rồi xướng : phân-ban. Xong thời các hưu quan và các viên thung-sự đã kể trên vào trước sân điện làm lễ năm lạy. Việc khánh-hạ của các viên thung-sự là để có xin phép quan Khâm-sứ, lại được nhờ Hoàng-thượng gia ân, vâng theo lời chân phê thời những quan viên đã có phẩm-hàm bằng sắc cùng những người có đội hàm đều theo hàm phẩm vào đứng trước sân mà hành lễ năm lạy do bộ-lễ chỉ dẫn.

Các ông này không khi nào được hạnh-phúc vào lạy trước sân rồng, vì thế phẩm không lạy đồng người lại phải đứng theo thứ tự, cách nhau sân trên và sân dưới thời trường phải có tiếng tán-xướng thời lạy mới chung trập mà đấy các quan viên lần nào lạy tỉ lần thứ nhất, tay khi hành lễ không được thiệp phẩm lễ chỉnh, nhưng xét tổng tòn quân kính lễ cũng khá khen.

Khi các quan viên đã lạy xong thời bộ-Lễ tâu lễ-thành, phường đại-nhạc khởi, phường tiểu-nhạc dứt, phụng Hoàng thượng ngự giá hồi-Nội. Khi đến Đại-cung-môn thời ở Kỳ-đài bắn ba tiếng súng, phường đại-nhạc dứt, định-thân văn-võ bá quan đều lui. Ấy là khi lễ khánh-hạ đã thành vậy.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Tục kết hôn kỳ-quái ở Phi-châu

Ta lâu nay đã từng xem xét sự kết hôn của ta và của người văn-minh, thì cái lễ-tiết dẫu có khác nhau, nhưng đến cái yếu-chỉ phong-hóa thì đâu cũng có, nghĩa là vui về mà không tục tằn. Nay ta lược thuật một tục kết hôn kỳ quái ở Châu Phi, là một dân cũng gọi mạn ở trên thế-giới ngày nay ra sau đây, để hiến các độc-giả một câu chuyện mua cười, và có thể nhuộm đỏ làm một cái tài liệu xét nghiệm cuộc tiến hóa của loài người vậy.

Nước *Ouambo* là một nước nhỏ ở châu Phi. Trong nước dân là bình nguyên cả, có nhiều hồ lớn gọi là *Kongama*, chung quanh là một dải đồng Kongama, thực là một dân-tộc còn ngu tối chưa thoát khỏi cái phong khí già man chất nào. Tục kết hôn thực rất là kỳ quái, cái nghi-thức rất hỗn, thổ nhân gọi là *Hyandara*, chia ra làm ba kỳ : Kỳ thứ nhất ở vào tiết xuân-qui, con thì ở vào sau tiết thu-qui là lúc đã gặt hái xong.

Vào kỳ xuân-qui, phàm các con gái đến tuổi lấy chồng, thì tổ chức làm một đội độ 30 người, mỗi đội có một người đội trưởng, đều cầm một cái như cái bông lau, vừa mầy vừa hát đi khắp trong làng xóm. Có một vài người thì thổi cái làm hiệu. Phàm con gái trong các đội tuần trong 14 hôm đều ở tại một cái chợ riêng, gọi là chợ *lấy ơy, lấy chồng*, để cho con trai tây ý kén chọn nhưng phải là người ngày thường đã có từng biết mới được. Kén chọn xong thì con trai đưa các đồ châu báu cho con gái. Xong 14 hôm rồi lại đi làm việc đợi đến kỳ sau mới lại bàn đến hôn-sự

Các kỳ sau thì lập ra hội khiêu vũ lại có các đội nhảy múa như trước, nhưng không có hát. Còn lễ con gái thì bước cái trống đa đến trên đầu gối, đùng hai tay đẩm vào mặt trống làm dịp. Các con gái chỉ đứng một cái khổ đa có trang sức châu báu và ngà voi. Sau khi nhảy múa xong anh con trai để người vị hôn thê ngồi lên trên vai, chạy đi chạy lại độ hai trăm mã rồi mới đặt xuống. Cách độ mấy hôm thì những người vị hôn thê lấy phấn trắng bôi vào mình trông như người tuyết, kết thành từng đội nhảy múa ngoài đường, ai cười thì chúng đánh chết, xong rồi mới về nhà chồng.

Cái tục kết hôn thực kỳ quái lắm thay ! Xem một tục đó thì đủ biết là một dân rất hèn mạt không khác gì dân dời thượng cổ vậy.

Những điều thường thức

Bởi đâu mà có cái lệ uống rượu chạm cốc ?

Từ khi ta cầm thụ cái phong hóa mới, cái gì ta cũng theo đổi lối mới, nói ngay như sự thù tạc, trong khi nâng cốc rượu nồng hai người đưa cốc chạm nhau, cái kiểu cách ấy thực mới mà cổ ngu cái ý rất hay, nhưng ít chỉ thấy mới thì theo mới, thấy chạm cũng bắt chiếc chạm chứ chưa mấy ai để có ý xét xem người ta có dĩ làm như vậy là dụng ý thế nào, cho nên cái cách học một cái mình thành ra lố lăng mà thật ư vô vị, nghĩ cũng tức cười. Vậy nay xin kể qua một cái điển tích và sự dây dưa cũng là một câu chuyện lý thú mà ta nên biết :

Ngoài các châu bản nước La mã có cái tập quan những người tế-tự hay tiếu tục với nhau. Trước khi bỏ chưa tiếu tục, thì thái bèn đến nông một chén rượu cho được hàng hái sức tực và giúc khỏe thì thôi. Khi chén rượu của hai người ấy, là bỏ bạn của hai người bèn ra mời một chén khác, nhưng bỏ bạn bèn nào thì lại có tiếng yêu mến bèn ấy, thường bỏ thuốc độc vào trong rượu để hại bèn kia. Ấy vì hay có sự tiếu tục cho nên trước khi hai người chưa uống phải đem cốc rượu của hai bèn mà hòa lẫn với nhau, chuyển đi rồi lại độ bèn nào thì lấy mà uống, vì thế là có ý thực thà không có lòng hiểm độc gì cả. Mà nếu có thế nào nữa thì tất hai bèn cùng chịu hại cả.

Vì có cái tục quan tiếu ấy lâu lâu mà thành ra một cái phong tục đi truyền về đời sau bèn theo đó mà đùng làm cái lễ tiết phổ-thông trong khi thù tạc với nhau. Vì như hai anh em bạn gặp quán, ý khi hòa hợp khi đùng rượu làm vui, hai bèn đều nâng cốc chạm nhau là cốt để thảo đổi cái tình ý thân yêu nhau. Cách thức tục lệ thực có khác với cách uống rượu đầu lọc của người xưa, nhưng cái nguyên nhân là bởi vì đó mà ra vậy,

Các giống động vật biết trước được khí hậu

Có nhiều giống động-vật, khi khí-hậu sắp thay đổi, thì nó cũng có nhiều cách khác thường coi hình như nó có bản-năng gì mà biết trước được ! Hãy xem như một giống ngỗng trước khi trời gió, thì nó thu xếp mang trứng của nó lại đem vào chỗ kín, khi đã tịnh rồi thì nó lại đem ra chẳng như thường : những người nông dân làng các chốn thôn quê, thường coi cách cử động của nó ấy mà biết được khí hậu xoay vần ra làm sao thì đều thấy có từng nghiệm cả, cho nên người ta đã gọi nó là *phong pũ-biểu* của nông dân vậy. Lại như giống chim hải-âu, khi khí hậu tạnh thì nó bay cao, mà khi khí hậu sắp mưa thì nó bay gần mặt đất, là vì trời tạnh thì không khí nhẹ, các giống ruồi muỗi, bay ở trên cao, nên nó phải bay cao mà bắt ; khi trời sắp mưa thì không-khí sức ép cũng nặng, ruồi muỗi phải bay gần mặt đất, nên nó cũng bay thấp mà đớp ăn.

Ngoài các giống đó lại còn nhiều vật khác, như lúc trời sắp mưa thì lợn cắp cỏ rác mà giắt lên mái chỗ, để thì nhảy chạy từ tăng kêu hết rầm rĩ, chó thì gặm cỏ, ngựa thì nằm ngửa trên mặt đất mà giơ bốn vó lên. Ấy cách cử động của các giống ấy đều tỏ ra một cái trực-triệu khi hậu rất rõ ràng, nhưng xét ra không phải là các giống ấy có cái bản-năng gì mà biết trước được thế đâu, chỉ vì cái cảm-giác của các giống ấy đối với khí hậu tiếp thụ nhanh hơn là đó mà thôi.

X.

VĂN UYỂN

Bài Châu-văn hát hội đền Hùng-vương

(Cung Nam)

Khói hương chất ngất thành cao,
Mài hương thơm nức động Bảo con đây.
Xanh xanh mấy lớp mấy tầng,
Của tiên ai cũng nhớ ngày hiển-linh.
Trăm năm giữ miếng mộng-ninh sinh,
Bóng-lai danh giữ một mình bỗng lâu.
Tôi xa non-nước một màu,
Cảm khôn khuây mối tơ sầu gió mưa.
Người trời con tiếng trên đời,
Non Thần đình Giáp mấy hồi qua chơi.
Cũng thì cách vợ cái khuất lời.
Cũng người trong mộng trên đời bao xa.
Trải bao thổ bực ác tà,
Non sông mấy khác cơn cha anh-quân.
Bên mẹ chưa để hè gần,
Khói hương chưa đã lần lần tan ngay.
Nhạc ca nhớ đến sao đây,
Hiền-linh lại nhớ đến ngày thảo-sinh.
Kẻ gần để ngợi nhất chân-quân,
Khí thiêng hun đúc vành vành nên đây.
Bỉ Nam thế nước sơn đây,
Gặp tiền rỡ sống ngày ngày lợi nơi.
Giải Thai-cực dưới chân trời,
Cuốn mây thảo gió lời chơi lời hay.
Quỳnh tương chén ngọc nhủ vầy,
Trên cùng Quảng lại sai ngày khác ra.
Gặp nghề thường dưới hạ-ngàng,
Khi về lại nhớ về đàng Cổ-tiên (1).

Nước non cách mấy nghìn năm,
Lời xưa rõ-rệt sử xanh còn là.....
Một lạy dưng có sơn hà,
Non sanh nước biếc bấy giờ còn ghi!

(1) Mai Cổ-thiên tức là Hùng-vương.

Do Võ Thị Hùng Cung HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Mấy lần xuân lại thu đi,
Oanh chào phượng đón vẫn là còn thiêng
Trải qua non nước chùa tiên,
Giang sơn đâu cũng về bên động Đào.
Núi cao cao vẫn còn cao
Cửa trần mà vẫn ra vào cổng tiên.
Bây lâu rạo khắp một miền,
Nay mừng vẫy mới thuyền thành thang
Thánh-nghiêm sinh giống Lạc-Hồng,
Vương làm khi tôi còn nông ve sau.
Bốn phương non nước một màu,
Trăm năm hoa nở đau chẳng một phương.
Một phương đến đức Hùng-vương
Đủ nòi Hồng-Lạc lộ giống giống ta.
Xa trông đất nước bao-la
Cỏ non mà vẫn còn là Côn-sơn.
Bể dâu xoay chuyển mấy lần,
Núi thần nay vẫn có phần thanh cao
Chùa tiên cửa động ra vào,
Một vùng linh khí đón chào trăm hoa.

Đặng-trần Phất.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Xem sách

Ở đời có lắm sự chơi bời, nhiều cuộc tiêu-khiển cho thích chí thỏa lòng, nhưng bao giờ cũng phải rộ giảm ba anh em bạn hữu hay tốn xém ít nhiều, mới đó mua vui. Song chơi thường có khi chán, chứ như xem sách thiết tưởng không bao giờ chán cả. Chỉ một mình với quyển sách, có thể xem được suốt ngày, thâu đêm mà vẫn lấy làm thích. Tiếng rằng : ngồi ở trong chốn thư phòng, hay nơi trường kín chung quanh, mà cũng có thể lịch-lãm được bốn bể, năm châu ; sinh về đời sau mà cũng biết được chuyện đời trước ; người bây giờ mà nhu được tiếp chuyện với người đời xưa ; nghĩa nào tinh vi, rộng rãi có thể mở mang cho tai mắt ; nghĩa nào sâu sắc có thể khai sang cho trí-tuệ. Trách nào lắm người thích xem sách, mê mệt về sách, có người đến gần bên cũng không hay.

Nhưng xem sách lấy mất nhìn cho nhanh, miệng đọc cho chóng thì để : chứ lấy bụng suy, tri nghĩ cho hiểu được những nghĩa khó trong sách cùng những lời lẽ khôn ngoan thì không phải là dễ ; bảng không thì dẫu xem đến bao hiêu quyển cũng như là chưa xem quyển nào.

Vậy xem sách muốn cho hiểu rõ được hết nghĩa-lý, thâm-thúy, tưởng uyên-vi của những bậc tiền-nhân thông thái thì phải đem hết tâm-thần trí-não mà tra cứu suy nghĩ cùng định nghĩa thì phải đem hết cho tinh thường đích đáng, được như thế, thì xem mới là bổ ích cho mình, mới khỏi uổng công, phí thời giờ.

Thế mà thường thấy có người xem sách, đọc rất nhanh, ra dáng thông-thạo mà hỏi nghĩa một chữ chẳng biết cái chi cả, chẳng qua là khoe mẽ, khoe tài với anh em bà con, rút cục còn thiên hoc lắm. Lại có người xem chỉ đọc thêu-thảo qua loa một lúc, rồi mất rịp lại là ngủ, chẳng qua là mượn quyển sách để cho dễ ngủ, thực tình không có chi tâm xem.

Sách có nhiều không phải quyển nào cũng xem được. Phải dụng những quyển hay, mà vừa với cái học lực của mình, thì xem mới dễ hiểu, mới có phần bổ ích. Nhất là những sách có nhiều cái học-thuyết hay, nhiều cái lý-tưởng lạ và những sách dạy về chức-nghiệp của mình, lại càng nên xem lắm, để cho cái nghề mình được tường tất, cái kiến-thức mình được rộng rãi sáng suốt.

Vậy thì sự vui thú thiên-hạ không gì vui bằng xem sách. Đã là người có học, chỉ trừ khi bận việc, chứ rỗi thời giờ thiết tưởng ai cũng lấy sự xem sách làm thích hơn cả. Vì bằng hàng năm không có mó đến sách, hay không ôn qua lại những sách đã học, thì lật cái tử học thức cứa mình mỗi ngày một mòn-mỏi tiêu-duyệt dần đi.

Ước ao rằng cái thời giờ những ngày nghỉ, những khi thư nhàn, những lúc rảnh việc, mà xưa nay đồng-bào ta, nhiều người thích để đánh bạc, bây giờ nên vui đổi làm cái thói giờ để xem sách thì hơn.

Mỹ-thái, Dương văn-Lan.

Dư luận Nam-kỳ

Việc cư xử trong gia-đình : Chủ nhà đối với kẻ ở

Bản đến câu chuyện cư xử trong gia-đình, dẫu ai trông đến cũng cho là một việc tầm thường không đến thiệt gì, mà cũng không đến khó gì. Quả vậy, nhà ta ta ở, việc cư xử bất quá cũng với cha mẹ, vợ con anh em họ hàng vậy thôi, có điều chi là khó ? Chỉ khó một điều là lương mình giàu sang cho cùng cực mà cái hi-vọng ta đang đêu đâu hàng ngày, còn việc cư xử trong gia-đình, có lạ gì ? Đối thì ăn, khát thì uống, một thì nghỉ khỏe thì làm, trong thì có cha mẹ vợ con, ngoài thì có tôi trai tớ gái, thế là việc cư xử thường của ta ở chốn gia-đình vậy nào có lạ chi ta, mà cũng không thiết gì đến ai. Thế là một cái mục tầm thường của phần đông trong xã-hội

Nhưng lấy việc đời mà xét cho chí-lý, thì cái nghĩa trong gia-đình, chẳng những cách cư xử của cha con anh em, vợ chồng cùng họ hàng thân thích đó mà thôi, người ta hãy còn cái nghĩa kẻ ở với chủ nhà lại là một lẽ rất thâm trọng lắm, mà quốc dân ta xưa nay cho là một việc tầm thường.

Vậy luận-giả xin đem cái lẽ kẻ ở với chủ nhà để chung vào cái mục « cư xử trong gia-đình », luận ra sau này, để tỏ cái nghĩa giao-tế của đương kim thời-đại.

Chủ nhà đối với kẻ ở

Ở nước ta từ xưa lập-quán đến nay chủ nhà đối với kẻ ở, kẻ ở đối với chủ nhà, trong ra chưa có cái tư-cách gì chánh đáng cả. Chủ nhà coi kẻ ở như tội nhân, kẻ ở coi chủ nhà như một vị thần-minh vậy. Lấy cách lịch sự đãi nhau trong cuộc giao-tế chẳng có một điều chi xứng đáng cả ; phận nô ì dành phận nô-lì. Ôi, người mà đến thế thì thôi !

Cứ tấm lòng bác-ái của nhân-loại mà suy, thì ai sinh cũng đồng một thể là người sanh trên thế-gian vậy ; khác nhau có một chữ thời.

Người may sinh trường chốn vinh hoa phú-quí, thì hưởng được cái hạnh-phúc về sau, kẻ chẳng may lọt nhằm chốn cô cùng, chịu chữ quê mùa đối nát làm thân bèn mọn cho người sai chung, là lẽ cố nhiên của kẻ cầm dây kiếp đọa. Nhưng lấy cái nghĩa chính của xã-hội đương kim, thì tưởng những đứng làm chủ nhà cũng nên lấy pháp lịch-sự ngoài đạo giao tế mà tiếp đãi kẻ ở trong gia-đình là một thể đồng-loại, đường ấy chẳng những có phước cho người đồng-loại với ta, mà cũng có phước cho gia-đình ta.

Ôi ! con người vì thất giáo thất đường, nên không nghiệp không nghề, cái thân phải đói khó, vào làm tôi nhà mình, dẫu ngu lỗ thế nào cũng đồng là con người ta vậy. Ta không nên lấp nghĩa đồng bào. Huống hồ kẻ ở với ta có cái nghĩa chung chi đồng cộng một thiết-thân ; không tình ruột thịt cũng người có công. Kẻ có công người có công, đối với ân cũng là một lẽ công bằng vậy. Chủ nhà là người làm chủ-trương trong nhà, kẻ ở là người vâng lãnh việc trong nhà, phục-sự người nhà. Thế thì làm chủ nhà phải giữ tấm lòng *đi-nhân như kỷ*, mà dạy bảo cho, dung thứ cho — đã nên việc mình mà mở trí người ; phải đỡ cơn đau ốm, giúp cơn cơ hàn ; chẳng những dưỡng thể ấy, kẻ ở với ta không lòng oán vọng mà thôi, lại trở nên tấm lòng trung tín giúp ta nên công việc là khác. Lấy đấy mà suy, thì kẻ ở lớn với chủ nhà có quan hệ nhau trong chốn gia đình lắm vậy.

Thử xem cách đãi-nhơn tiếp-vật của người nước văn-minh bây giờ thì ta đã thấy rằng chẳng những cách lịch sự chỉ đãi các bực có ăn học trên xã-hội mà thôi, đối những kẻ ăn lương mình phục-sự mình, cũng giữ lễ-nghi ngoài xã-hội vậy.

Chớ trông kẻ ở với mình, là phải dùng công phục-sự mình mà ăn đồng tiền của mình, không nghĩa gì. Song cứ nghĩa rộng của xã-hội mà suy, thì kẻ ở với ta, cũng đồng một vui buồn đồng một lợi hại, sự quan-hệ cũng đồng một gia-ốc vậy. Vậy thì sự đãi nhau không nên quá khi quá khắc.

Cổ lối ta mắng rằng, thì có công ta cũng phải khen thưởng vậy.

Khi sai sử nên dùng lời êm ả, chớ buông giọng nặng-nề. Ở trong nhà nên cẩn, giá đáng tiền trăm bạc chục mà chỉ nhà vụng về chừng nào, thì kẻ ở hết lòng hết sức chừng ấy. Ban đầu làm việc nhỏ, lần lần đến việc to, cứ tin nhau như bạn-tác.

Chớ nên lấy quyền chủ nhà mà sai khiến nỗi những việc ngoài phận sự nó nên làm : nếu giá đáo càng giây càng nên công việc càng giây càng hưng-vượng, nếu nâng cũng nên thưởng tiền công (hoa-hồng) cho chúng nó vậy.

Ấy vậy theo phép lịch-sự ta phải xem chúng-nó là đồng-loại với ta và là người chung trong xã-hội ta không nên khi bạc chẳng nói là kẻ nô-tì riêng của ta lấy đều phải chẳng nói nhau, chẳng những có lợi cho gia-đình ta mà thôi mà lại không phạm đến nghĩa của xã-hội.

Vậy những bực làm chủ-nhà, trong nên suy đến kẻ ở của mình cũng có cái nghĩa quan-hệ với gia đình lớn lắm vậy.

L. T. T. V.) Tân Tân

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, xuất báo-quán giới đến chỗ mới, thì gởi cho báo-quán cái giấy quảng báo, nhớn lại tới nhà thì biết rõ rằng vào đấy, và gởi theo hai bào (0$30) bằng tem cũng được) để chỉ tiền giấy quảng báo.

Nếu có không gởi tiền theo thì có thể người giữ cái buộc phải trả cũng được.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Mai này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 80.

Cuộc công-thẩm Đông-Pháp. — Kho-bạc bá cáo rằng các nhà đã mua trái-phiếu tại Kho-bạc hay là tại tòa Đốc-lý Hanoi thì nay có thể đem giấy biên-lai cũ lại Kho-bạc mà lĩnh lấy trái phiếu nhất định về. Nay đã kể đến ngày mở số lần thứ nhất rồi thì các nhà cho vay nên lại mà đòi ngay lấy trái-phiếu về, hạn đến ngày 25 Mai là cùng.

Lễ phát thẻ. — Sáng hôm nay tại tòa Thượng-thẩm M. Reydellet luật khoa cử-nhân, quan cai trị hạng nhất, hội-viên hội-đồng tôn ấn Cai trị tại Hanoi đã làm lễ phát thẻ để nhận chức Cố-vấn tòa Thượng-thẩm Hanoi.

Đoạn rồi đến M. Léon Chéenie cũng làm lễ phát-thẻ để nhận chức chánh lục-sự tại tòa Thượng-thẩm Hanoi.

Tòa Thượng thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm chưa xét xong một việc nào cả nên đến chiều hãy còn xử Vậy đến số báo ngày mai bản quán sẽ đăng những việc tòa đã tuyên án.

Cuộc chợ-phiên giúp xã Hauvinê. — Hiện ở nhà hát Tây đương sắp sửa việc mở cuộc chợ phiên (Kermesse) giúp xã Hauviné bên Pháp ngày chủ-nhật 14 Mai này.

Hội đồng tổ-chức cuộc chợ phiên lại vừa mới nhận được của M. Jubin 10 p, M. Dandolo 20 p, hiệu Oglisatro 50 p, M. Tissot 20 p, công-ty máy đèn 100 p, công-ty thổ-trạch 50 p, M. Passignat 20 p, công-ty khoáng sản Đông-pháp 20 p, Boulinier 10 p, công ty vận-tải và công-ty thuốc sáng 25 p ; Mme Perroud, rue Paul Bert, 2 petits napperons brodés, 2 mouchoirs avec encadrement venise ; Mme Levée 6 bracelets galalith, 4 colis crêpe de Chine brodés. 1 bonnet lingerie blanc, 1 bonnet lingerie rosé ; 15 barrettes nuques, 3 boi es savon, 1 coupon ruban taffetas ; Mme Vieillard : 1 paire jarretelles soie rose, 1 bonnet lingerie, 1 grande pochet e soie ; Mme la Générale X. : 2 pochettes brodées, 1 naperon ronde et dentelle, 4 ronde lingerie brodés couleur ; M. Szymanski : 2 coussins soie brodés, 2 coussins lingerie, 1 centre de table calet e broderie locale, 1 chemin de table broderie et venise, 1 grand centre de table venise 1 bandeau de store en filet 4 pièces, 10 mètres entredeux et dentelle filet, 1 lanterne Chinoise ; Société cotonnière du Tonk n : 1 pièce de toile pour torchons 3 service de table de six couvert s, 1 service de table de douze couverts, 2 douzaines serviettes de toilette, 2 douz ines serviettes éponge, 1 pièce cellular nui, 1 pièce cellular rayé ; Mme Serra thé : 4 chemises de table ronde 2 nappes à thé brodées 2 dessus de plateau lingerie ; Mme Lepage et Gai : 1 cousin venise, 1 coussin broderie et filet, 1 dessus de plateau broderie : Maison Sien-Hop Seng, 1 bouteille vermouth, 1 bouteille kirsh : Maison Hop-ky, 1 bouteille Cherry. 1 bouteille Cognac : Maison Yeng hong-Quan, 1 bouteille Vermouth, 1 bouteille Cherry : Maison Son Chi, 18 Avenue Général Bichot, 1 bouteille Curacao blanc, 1 bouteille Whisky 1 bouteille Amer, 1 bouteille Tonikola, 1 bouteille sirop Grenadine, 1 bouteille sirop de Citron : Maison Guitto 1 bouteille Vermouth, 1 bouteille Cognac : Maison Phéot, rue de la Citadelle : 1 bouteille Vermouth, 1 bouteille Cognac : Maison Quang-Thanh 1 bouteille Vermouth, 1 bouteille Cognac : Monsieur Mayer, rue Paul-Berl 1 bouteille Kina Michelot, 1 bouteille Malvoisie, 1 bouteille Banuls ; Maison An-Yeng. Boulevad Dong-Khanh, 1 bouteille sirop grénadille, 1 bouteille Vermouth, 1 bouteille Tisane Champagne, 10 paquets cigarettes Bastos : Maison Đức lợi, cho bán bảy bán thuốc lá.

Chương-trình thi bậc tri-huyện hạng ba. — Ngày 1er Mai vừa rồi quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã ký nghị-định đặt chương-trình về việc thi bậc tri huyện hạng ba. Chương-trình đó có những khoa này : Kinh-tế học. — Hiến-pháp, — Luật cai-trị, — Dân luật, — Phép cai-trị, — Nam sử, — Địa-dư, — Toán học, — Cách-trí.

Bản chương-trình bằng Pháp-văn ấy, bản-báo tưởng nên đăng nguyên văn như sau này để các ông thám-tử có ý thi vào ngạch tri-huyện được biết trước mà soạn bài.

I — *Connaissance générale de droits français*

A. Economie politique :

Objet de l'économie politique. — Besoins et richesses — valeur — prix. — Production. — Facteurs de la production. — Crises industrielles. — Circulation. — Echanges et transports — Commerce — Douanes — Libre échange. — Protection. — Monnaie — crédit et échange — circulation métallique et fiduciaire — Banques. — Crédits foncier et agricole.

B. Droit constitutionnel :

Suffrage universel. — Régime parlementaire. — Séparations des pouvoirs. — Constitution de 1876. Pouvoir législatif — Sénat et Chambre des députés. — Attributions politiques, législatives, financières, judiciaires et constitutionnelles du Parlement. — Loi (proposition, vote promulgation interprétation et abrogation).

Pouvoirs exécutifs — Président de la République, ses pouvoirs et sa responsabilité — Ministres,leurs attributions politiques et administratives, responsabilité ministérielle.

C. Droit administratif :

Etat. — Ses représentants. Conseil d'état. Département. — Préfet. Conseil de préfecture. — Conseil général.Conseil d'arrondissement. Communes. Maires. — Conseil Municipal.

Police administrative.

Domaine public et privé de l'Etat, domaine départemental. Domaine communal — Expropriation pour cause d'utilité publique.

Etude sommaire des tribunaux administratifs Conseil d'Etat,Conseils de préfecture. Cour des Comptes. Tribunaux des conflits.

D. Droit civil :

Titre préliminaire. — De la publication, des effets et de l'application des lois en général.

Livre Ier Titre II — Des actes de l'état civil.

Livre Ier Titre III et VI — Du domicile. de l'absence.

Livre II Titre Ier — De la distinction des biens.

Livre II Titre II. — De la propriété.

Livre III Titre IX. — Du contrat de Société E. — Notions très sommaires de droit commercial, actes de commerce, commerçants, fonds de commerce, Sociétés commerciales navire de commerce.

F. — Organisation judiciaire,études sommaire des tribunaux civils et répressifs.

Police judiciaire.

II — *Connaissances administratives*

A. — Administration française indochinoise.

Organisation générale de l'Indochine, services généraux et locaux.

Etude détaillée de l'administration locale du Tonkin, responsabilité, attributions et pouvoirs du Résident supérieur du Tonkin, responsabilité, attribution et pouvoir des résidents chefs de province. Assemblées consultatives. Conseils techniques.Conseil du protectorat, Conseil du contentieux administratif.

Le domaine. — Caisse locale des retraites. Le budget: Définition, réparation, appréciation exécutions et contrôle de l'exécution. — Budget général, budgets locaux, municipaux. — Ressources du budgel. — Impôts directs, indirects, régime financier du Tonkin.

Le régime foncier. — Les concessions, le cadastre. — Le régime minier. — Domanialité. — L'Assistance. — Le régime des Asiatique étrangers au Tonkin.

La justice. (Organisation judiciaire française). — Législation applicable aux Français et assimilés. — Législation applicable aux indigènes — Enregistrement des actes annamites. — Timbre. — Etat civil — son utilité, son organisation, son fonctionnement.

Relations de la France avec les différents pays de l'Union indochinoise, — les traités.

B. Administration indigène :

Attributions des mandarins. Hiérarchie dans le mandarinat civil et militaire Comme Annamite, son organisation. Recrutement des autorités communales, et provinciales. Attributions et responsabilité des autorités communales cantonales. Conseil administratif des villages. Responsabilité des villages. Rapport des individus avec le village Répartition des charges. Biens communaux — budgets communaux. Coutumiers.

De l'enseignement indigène : — Enseignement indigène proprement dit : Matières enseignées ; 2° — Enseignement franco-indigène. Réforme de l'Enseignement traditionnel. — Université franco-indigène —. Etude détaillée des Codes annamites et des ordonnances royales.

Des juridicitions annamites du Tonkin. — Compétence des tribunaux — Procédure civile et commerciale : Des jugements. Exécution de jugement — Saisie — Vente. — Contrainte par corps. — Procédures spéciales — Attributions des autorités cantonales et communales en matière de justice.

Code pénal — Des peines criminelles, correctionnelles, contravention de police. Circonstances atténuantes — Sursis — Procédure pénale. — Recherche des crimes et délits — Instruction Jugements — Recours contre les jugements. — Exécution — procédures particulières — Audiences Prisons — Pénitenciers.

III — Histoire d'Annam

Dynastie régnante depuis Gia-long à nos jours (1778 à 1920).

Les seigneurs Nguyễn de Huế — L'extension des Annamites vers le sud — Conquête du Champa et de la Cochinchine — Révolte des Tây-sơn — Avènement de Gia-long — Relations avec les Français. Les règnes de Minh-Mệnh, Thiệu-Trị et Tự-Đức. Arrivée des Français — Prise de la Cochinchine — du Tonkin et de l'Annam — Protectorat, — Les traités — Développement intellectuel et économique sous le protectorat de la France — Formation de l'union indochinoise.

IV Géographie

Le globe, les cinq parties du monde — Indochine physique, politique, économique. — Etude du Tonkin — Notions générales sur l'Asie — Chine, Japon, Siam — principales colonies françaises.

V Mathématiques

Système métrique — Fractions. Géométrie pratique. — Mesure des surfaces et des volumes. Levée des plans. Mesure du terrain.

VI Connaissances usuelles

Notions de physique.

Les trois règnes de la nature — L'air. La pression atmosphérique. La barométre. — L'eau sous toutes ses formes. — Equilibre des liquids dans les tuyaux. — Les pompes, la chaleur — Dilatation et contraction. — Changement d'état des corps — conductibilité. — Température — Thermomètre. — Vapeur d'eau, son utilisation — Le son — la lumière. Magnétisme et électricité — télégraphe, téléphone, télégraphie sans fil.

Notions de Chimie.

Le charbon, les métaux usuels, les matériaux de constructions. Notions élémentaires de botanique et de zoologie.

La plante, comment vit la plante — fonctions de la racine, de la tige, des feuilles, graines et fruits.

L'homme : squelette et les membres, les organes, les sens, la digestion, la respiration, la circulation.

Les principaux groupes d'animaux vertébrés et invertébrés.

Notions d'hygiène.

Hygiène du corps et du vêtement. Hygiène de l'habitation et de l'alimentation, les épidémies, les maladies contagieuses. Rôle de l'autorité. Conseils à la population. Notions de médecine légale.

Notions d'agriculture.

La terre, la terre végétale. Le sous-sol. Rôle de la lumière, de la chaleur, de l'air et de l'eau, dans la végétation. Travail du sol, façons culturales irrigation et drainages, amendements, engrais, assolement. Principales cultures locales, arbres fruitiers.

(Xem trang thứ ba, nội thứ hai).

Nº 26

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Hải

— Tân Hoàng-thượng, ngài đừng nóng giận. Ngu-thần làm việc nước toàn để mọ nết. Trong nước *Pháp* mọi người đều biết, số sách của ngu-thần rạch rõi Ta biểu người làm chi lúc rỗi *Bạc-nu-anh* ?

— Bẩm Đức-ông dạy con làm một cái tính cộng.

— Mi đã làm rồi, phải chăng ?

— Dạ, bẩm Đức ông.

— Để xem số tiền Hoàng-thượng của đến bây giờ ? Ta có nói với con như vậy hay chăng ? Con cứ ngay thẳng mà trả lời.

— Đức-ông có dạy thế.

— Vậy chớ số tiền ta cần đến là bao nhiêu ?

— Bẩm, con nghe như bốn mươi nhăm triệu.

— Mà tổng-cộng hết các khoản thu về được bao nhiêu ?

— Bẩm, ba mươi chín triệu, hai mươi sáu vạn quan :

— Được lắm, *Bạc-nu-anh*, ta chỉ muốn biết có thế thôi. Giờ, mi hãy lui ra.

Giáo-chủ nói vậy, rồi đưa con mắt lòng-la lòng lánh mà nhìn thiếu-đế, đang kinh ngạc mà như điếc như câm. Sau nhà vua ấy-ng nói :

— Nhưng tay vậy . . .

Giáo-chủ rằng :

— Ai Hoàng-thượng còn ngờ. Nếu vậy, lời ngu-thần nói đó đã có bằng chứng ở đây.

Mã-gia-lanh lôi dưới gối ra một tờ giấy dày những số mà giờ cho thiếu-đế. Nhà vua quay mặt không nhìn. lòng đau-đớn thấm sâu đã đến cực-điểm.

— Vậy, nhà vua cần đến một triệu, mà một triệu đó không liệt kê ra đây, thì Hoàng-thượng cần đến bốn mươi sáu triệu tất cả Vậy thì, trong thế-giới không có tên *Do-thái* nào cho vay tới hãy nhiều, dù có đem cầm ngôi báu nước *Pháp* cũng không thể được.

Thiếu-đế nắm chặt hai tay trong cỏ tay áo, đầy ghế mà rằng.

— Được, được, vậy thì anh trẫm là *Anh*-hoàng sẽ phải chết đói !

Mã-da-lanh vẫn cứ một giọng ấy mà rằng :

— Tân Hoàng-thượng, xin người hãy nhớ lấy câu phương-ngôn này làm một bài học hay trong nghề chính trị : « Ta nghèo mà láng giềng ta cũng nghèo, thì nên lấy thế làm vui ».

Vua *Lô-y* ngồi suy nghĩ một lát, mắt cứ có đưa nhìn tờ giấy một đều lời ra ngoài gối. Nhà vua phán :

— Vậy ra, không thể nào y được lời trẫm xin tiền đó sao, Giáo-chủ ?

— Tân Hoàng-thượng, không thể nào được cả.

— Tướng-công phải nghĩ đến rằng: Sau này nếu anh trẫm lại khôi phục được giang-sơn mà không phải cần đến trẫm, thì trẫm có một kẻ thù rồi đó.

Giáo-chủ vội-vàng đáp :

— Nếu Hoàng-thượng chỉ e có một điều đó thì Hoàng-thượng cứ an lòng.

Vua *Lô-y* thở-tr ết đáp :

— Được, được, trẫm không nói nữa.

Giáo-chủ đã một tay lên tay thiếu-đế mà rằng :

— Hoàng thượng đã cho ngu-thần là phải hay chưa ?

— Phải lắm.

— Bất cứ điều gì khác, xin Hoàng-thượng cứ phán bảo, ngu-thần xin phụng chỉ.

— Bất cứ điều gì khác, a tướng công ?

Ô ! Phải, cả thảm cả tri của ngu-thần hễ chẳng phải là của Hoàng-thượng đó sao ? Hỏ là ! *Bạc-nu-anh*, gọi linh hầu đối đuốc để rước Hoàng-thượng ngự về nơi hành-g.

Khoan đã tướng-công, tướng-công đã sẵn lòng chiều ý ta thì ta cũng không nên bỏ phí.

Giáo-chủ ngỡ phen này nhà vua nói đến cháu gái mình, mới vội hỏi rằng :

— Việc của Hoàng-thượng, tân Hoàng-thượng ?

Vua *Lô-y* phán :

— Không, không phải việc ta, nhưng vẫn việc của anh *Sắc lê* ta.

Một *Mã-da-lanh* lại sầm lại, giáo chủ cần nhằn nẩy, nhà vua không thể nào nghe được rõ.

Chánh sách của Mã-da-lanh *công*

Một khắc đồng hồ về trước, thiếu-đế mới bắt đầu nói chuyện với giáo-chủ thì còn rụt rè ; nhưng đến lúc bấy giờ, ta đã hiểu trong mật trí quê-quyệt, ta có thể lợi dụng lanh một trí quê-quyệt, ta có thể không cần đến, có thể lại dùng cái sức yếu-ớt của trí quê quyệt ấy mà phá tan được nó đi. Nhưng cái trí ấy, cũng tí như một vết thương ở sâu trong ruột, đã có bị thua đi nữa, cũng vẫn còn đi tích.

— Giáo-chủ tướng-công ơi, việc này để tìm thấy lời nói hay, thì cũng phải có một người làm chứng, tân Hoàng-thượng ?

— Phải, ta nghĩ vậy. Và khi tướng-công đã biết ta muốn xin gì . . .

— Hoàng-thượng ngỡ ngu-thần không biết trước rồi sao ?

— Tướng-công biết trước ta còn gì sắp nói với tướng-công !

— Thánh Hoàng-thượng hãy nghe đây là những lời nói của *Sắc-lê* Hoàng-đế . . .

— Ô ! La thật !

— Thánh Hoàng-thượng hãy nghe cho. Vua *Sắc-lê* nói rằng và nếu thằng biển lận, thằng *i đại-lợi* vô dụng ấy . . .

— Giáo-chủ tướng-công !

— Nếu vua *Sắc-lê* không nói như vậy, thì nghĩa những lời nói của vua *Sắc-lê* cũng là thế đó. Ơ ! Trời ơi, ngu-thần không giận *Anh*-hoàng vì thế đâu, tân Hoàng-thượng, người nào cũng có dục-tình của người nấy cả. Vậy *Anh*-hoàng nói rằng : « Và nếu thằng *i-đại-lợi* vô-dụng ấy không ưng cho Hoàng-thượng một triệu quan, nếu ta không có tiền mà đành phải chịu không dâng đến cách thương-thuyết nữa, nếu vậy thì Hoàng-thượng xin nó năm trăm qui-phật . . .»

Thiếu-đế rùng mình, vì giáo-chủ chỉ nhắm có số người. Giáo-chủ ra giọng đắc chí, reo lên rằng :

— Có phải chăng, Hoàng-thượng, có phải thế chăng ? Rồi *Anh*-hoàng lại nói thêm với lời cầm tạ, *Anh*-hoàng nói rằng : « Quả-nhân có bao ờ bờ bể bên kia chỉ có triệu có một người làm đầu với một cái hiệp ký Khi chúng bạn đã thấy quả-nhân, đã thấy hiệp ký nước *Pháp*, thì chúng sẽ theo về với quả-nhân, vì chúng sẽ hiểu rằng quả-nhân đã có Hoàng-thượng trợ lực. Nhưng sắc bình-phục nước Pháp cũng ngang giá với một triệu quan. *Mã*-lại nói tờ chối (vì chắc *Anh*-hoàng biết rằng ngu-thần sẽ từ chối một triệu đó). Tân Hoàng-thượng, có năm trăm qui-phật ấy, quả-nhân sẽ thắng được, rồi bao nhiêu vinh-hạnh đều về Hoàng-thượng hết. » *Anh*-hoàng nói như vậy đó, hay cũng gần như vậy, phải chăng ? mà tôi điểm những lời nói đó cho thêm bọc-mỹ, vì họ nhà đó cũng làm điệu ! Ông bỏ lén đến pháp-trường mà vẫn còn nói được.

(*Còn nữa*).

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

Máy nói số 243

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mang đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

Kính cáo CHỦ-NHÂN Kính cáo

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, dẫn khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi,

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi).

HỎI KẺ PHẢI BẢO

Hãy hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quáo mà đã chữa thuốc không phải thường, hoặc là đã không chữa nhất nhì cả, nay hỏi những người phải đau ở phải : hãy hỏi các người phải những lao, nay tới khuyên nên người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền-tế nhược-tân. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không tinh đi được!

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu số bệnh ấy không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người sẽ bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người số bệnh lao mà sẽ thể sinh con đã cải được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, nếu cần người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, cần cần người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy xử viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 5 Pont Bert Hanoi mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng ra thức trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cạp, uống một lọ, thì 1 ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá mỗi chai là . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12$.00

Độ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pluck »

Một lọ. . . . . 4$.45

Độ 6$70 đến 6$80

Sáu lọ. . . . . 24$.50

Độ 35$90 đến 40$00

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11$.50

Độ 13$70 đến 13$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ) bổ huyết

Một lọ . . . . . 11$.60

Độ 13$90 đến 14$00

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường vẫn hại người nhất là bệnh grippe. Chớ người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dùng bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rễ nóng, lấy chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đi thì khỏi trong 24 giờ là khỏi.

Bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert Hanoi

Nghỉ phép. — M. Ng.-văn-Đồng trị huyện hạng ba tại huyện Đông-triều, Hải-dương được phép 21 ngày nghỉ tại Hanoi.

M. Ng.-văn-Cơn thừa phái hạng tư được tạm quyền huyện trong khi M. Ng.-văn-Đồng đi vắng.

Thuyên chuyển. — M. Ng.-đi-Liên hậu bổ tại Kiến-an nay vì có lỗi nên phải đổi lên tổng sự ở tỉnh Lai-châu.

Lước g trong hoán cải — M. Đồng-bá-Hội thừa phái hạng tư châu Bình-gia Lạng-sơn và M. Hàn-đình Viên thừa phái hạng năm tại huyện An-trì (Hưng-yên) nay phải đổi lẫn cho nhau

Ngạch thư-ký tòa Sứ. — M. Ng.-trọng-Luân thư ký thập sự tại phủ Thông-sứ và M. Đoàn-Thiệp thư ký tập sự Hải dương nay được thăng thư ký.

Bán các thứ bày hoàng ngũ thực đẹp, toàn bằng gụ cả.

Kẻ rõ sau nay :

Một cái giường 2 người nằm có cả đinh màn bằng đồng một cái tủ gương ba cánh, thảo ra lắp vào được. Một cái bàn cạo mặt có gương to, thảo ra lắp vào được. Một cái tủ đứng.

Đặt giá : 350 $00 mà đang giá 500 $00.

Hỏi tại : Số nhà 35, phố Jaurèguiberry, Hanoi. 3256

Ngã gãy chân. — Trưa hôm chủ nhật, một người thợ tên là Hồ-Tinh đang làm ở trên Trại-hàng-hoa, ngã từ trên cây xuống đất, bị gãy chân trái. Phải khiêng ngay vào nhà thương.

Giải vào toàn án. — Trần-lưu-Cương 25 tuổi khán hộ tại nhà thuốc nhà thương An-nam, có 2 cái đồng tiêm thuốc hỗ nghị là của ấn cắp; Lê-văn-Dương tức Nam-Sâm 38 tuổi thợ rèn ở ngõ hàng Bún ăn cắp một cục sắt giá 3 đồng của M. Trần khách Ngành ở hàng Đồng số 8 ; Bùi-văn-Sâu 36 tuổi vô nghề nghiệp đi du đãng; Ng. văn-Khu 32 tuổi, thợ mộc nhà ở hàng Bún số 14 ăn cắp đồ bạc của Mười Hai ở phố Hà-trung số 50 đều phải bắt giải vào tòa án.

Vượt ngục. — Ng.-Văn-Xuân 24 tuổi phải 6 tháng tù vì tội ăn cắp lại vượt ngục mất thì nay lại phải bắt giam.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển. . . . . 0$80

Tiền cước mỗi quyển. . . 0 .12

Ai ở xa, xin viết thư về cho ông Bùi-xuân-Thành

61-63 Rue du Coton, Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Ở tàu mới sang. — Chuyến tàu *Locksang* ở Hương cảng tới nơi vừa rồi có 43 chú Khách tới Haiphong, Sở Y tế đã cho khám bệnh các chú tại nhà thương giữ luôn 5 ngày phòng các chú lại đem mầm dịch bịch sang chăng.

Phát hỏa. — Tối thứ hai hồi 8 giờ tại hiệu kim-hoàn Thái-thun phố Khách phát hỏa lí vì một chú vô ý đánh rơi một cái bắc đang cháy vào thùng dầu hỏa.

Lửa mới bốc thì tắt được ngay, hai vòi rồng của sở Cảnh được tin báo cũng đến cứu ngay. Thiệt tại không mấy.

Ăn cắp của trường. — Sở Mật thám đã bắt Ng.-quang-Liên 17 tuổi học-sinh trường Kỹ- ghệ vì đã ăn cắp những đồ dùng của trường ấy.

BẮC-NINH

Chuyện anh chàng Ngốc xuýt chết. — Chuyện xe-lửa chạy Hanoi sáng hôm mồng 9 a vừa rồi, có một anh chàng Ngốc chừng 30 tuổi độ khẩu tượt, bận áo lương cầm ô, chân đi giầy, khi gần đến ga Lim, anh chàng nhảy ngay xuống xuýt và một hồi lâu mới dậy được, rồi lại chạy tung tăng chực kê đầu vào đường sắt. Những người trên tos mới kéo lên hỏi căn cước thì anh chàng ta quán làng Động kỳ về phủ Từ-sơn Khi xe-lửa đang chạy, anh chàng lại toan nhảy xuống, những hành khách cản lại, si cũng bảo là ma ám. Nhưng xét ra khi anh chàng ngã xuống thì chân tay rụng rời, tinh thần tán lạc, hồn vía lên mây, vì vậy thành con người mê sảng. Lúc đến ga Từ-sơn những hành khách lại đặt xuống và cho tiền đi xe về làng. Nếu không thì anh chàng Ngốc đã bị xe-lửa nghiền ra làm đôi mảnh.

Có à đánh rơi giấy. — Cũng chuyến xe lửa ấy khi xe gần đi qua đến chỗ cửa Nam, Một cô à đứng ở ngoài cửa toa hồng mắt không biết đứng thế nào mà lại rơi mất một chiếc hài xuống, có toan nhảy xuống để lấy, Song nhờ được một chị em bạn cùng đi kéo à lên, nếu không thì cũng đã về nơi chín suối.

SƠN-TÂY

Dịch trâu bò. — Các thể lệ trong nghị định ngày 3 Mars 1922 bá cáo rằng tổng Cam thượng, huyện Tùng-thiện, tỉnh Sơn tây, thì nay thi hành suốt trong huyện Thạch thất.

LẠNG-SƠN

Dịch trâu bò. — Các thể lệ trong nghị định ngày 1er Février 1922 bá cáo rằng : xã Nghiễm-tài ột phủ Tràng-định (Thất-khê) thì nay thi hành cả trong địa phận hai xã Hoành-lo, Đồng Hành-lu và xã Trung-quân tổng trung quân, châu Thánh-lang, tỉnh Lạng sơn.

ĐIỆN-BIÊN-PHỦ (Lai-châu)

Tỉnh khứ lưu — Ông Hữu-văn Trần-văn Hội phán-sự tòa Bưu-điện Điện-biên-phủ, nay đổi về Hanoi. Ông Hữu-văn là một người rất đứng đắn, rất nhu-mì. Nhất là về đường công việc ông lại có tính chăm chỉ, cẩn thận và thứ tự lắm, ông lên trên này hơn một năm mà công việc đều trôi chảy cả ông Hữu-văn là người biết giao thiệp, ai đã biết ông đều đem lòng kính nể. Nay ông được đổi về tỉnh nhà, thời ai nấy cũng lấy làm nhớ tiếc. Hôm chủ-nhật, các thân hữu có đặt tiệc mời đi tiễn ông.

Thứ hai 18 Avril vừa rồi, ông thượng lộ, các ông tòng sự mỗi ông con ngựa tiễn chân ông vui vẻ lắm.

L. B. tải cảo.

HƯNG-YÊN

Tiễn đông. — Chuyến tàu thủy ở Nam-định lên hôm thứ năm vừa rồi, công-ty Co-khí ở Haiphong có gửi lên cho tỉnh Hưng-yên 95 hòm tiền đồng. Nhân tiện đây tưởng nên nhắc lại để ai nấy được biết rằng tiền đồng nhà-nước đúc ra để phát cho nhân dân tiêu thay vào tiền kẽm hiện nay khan quá. Vậy thì tiền đồng cũng như tiền kẽm chỉ tiêu pha lẫn với nhau mà thôi, chứ các sở công-ty không nhận. Ai có công việc gì phải giao-thiệp bằng tiền nong với nhà Kho-bạc, nhà toan cũng là sở Bưu-chính thời chớ mang tiền đồng đến.

Mùa cầu mát — Mấy hôm nay trời nắng dữ, các đền đài đã thấy vộn rịp làm lễ cầu mát. Voi ngựa công nhân dịp nay được ngồi xe cao-su luôn. Nói là cầu mát mà từ đầu tháng đến nay chưa thấy hôm nào mát cả, thời cũng lấy làm lạ : ngày vẫn nắng như thiêu như đốt, mà đêm vẫn nóng như nung như nấu, lại thêm tiếng đình tai nhức óc.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Một tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « Thuyết-tình bộ tí ». Giá bán 3$00

Tiền cước gởi là 0$35

Mua mau kẻo hết !

MỚI IN LẠI

SÁCH QUỐC-NGỮ CÓ VẼ

64 TRANG

DẠY TẬP ĐỌC VÀ TẬP VIẾT RẤT NHANH

Giá mỗi quyển . . . . . 0$15

Tiền cước, gởi recommandé. . : 0 .05

Bán tại bản-quán và các hàng sách.

VIỆC KINH-ĐÔ

Thuốc lá Cam-lệ. — Mấy hôm nay đi đến đâu cũng nghe người ta nói rằng chớ nên hút thuốc lá Cam-lệ; ấy chỉ vì có một lời đồn khắp rằng : có một người ở ngoại quốc đến ngụ nước ta ở đâu về miền tỉnh Quảng-nam mua rất nhiều thuốc Cam-lệ đem về để trải dưới dường mà nằm thế nệm, lại đem đắp cả mình mà thế mẫu. Làm cách ấy là cốt để mà trị bệnh phung mà người ấy đi mắc phải; lại có người đồn rằng có người con buôn mua thuốc lá ấy đem đi bán phải bị bắt và trị tội, vì người con buôn ấy tham giá thuốc rẻ đem truyền bệnh cho người, việc đồn ấy chẳng biết là hư thật thế nào, mà cũng không rõ là có quả rằng dùng thuốc lá Cam lệ để nằm và đắp trừ được bệnh phung phải chăng, mà người ta dám huyên truyền những lời như thế. Thiết tưởng việc nầy có can hệ với việc thương-mại nhứt là cái thổ sản của xứ Cam-lệ thời những nhà chuyên nghiệp trồng thuốc và bán thuốc xứ ấy nên ưu tâm xét xem thứ cho biết cái cần nguyên việc ấy ở đâu mà ra kẻo mà xem mấy lâu nay những người hút thuốc Cam-lệ đã quen nay đều không hút thuốc ấy nữa thời xem cũng thiệt hại cho cái thổ sản của bản xứ lắm vậy.

Đông-hộ chữa bệnh. — Trong mấy hôm nay, đêm nào cũng có nhà chữa bệnh bằng cách dùng phù phép của quỉ thần, nghe rằng có một người nguyên làm nghề chài lưới ở miền bể, đã có một vị quỉ thần gì không biết hộ vào người kẻ ấy thường lên đồng dùng phù phép chữa bệnh cho người có nhiệu nghiệm lắm, nên nhiều kẻ tin dùng Mới rồi người đồng hộ ấy hẹn với một nhà ông hương kia làm một cái thang 15 nấc và mỗi nấc cắm hai cái dao nhọn lại rèn ba lưỡi gươm cho rõ sắc, cho người đồng ấy sẽ dùng ba lưỡi gươm trèo hèo lại mà ngồi trên gọi là ngồi gươm trèo, lại sẽ đi lên trên những nấc thang có cắm dao nhọn để ra oai với ma tà mà trị bệnh điên cho con ông ấy. Vậy khi ông hương sửa soạn xong vật lý thời tìm ông đồng hộ cũng ra, như thế có phải là hoặc chúng không ? Sự nầy tưởng chớ nên tin mà nên trừng trị vậy.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eabée* chứng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azay le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amirel Lacouche Tréville* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Amiral Pontg* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Porthos* ở Yokohama sẽ chạy ngày 4 Mai và Thượng-hải ngày 10 Mai. Chứng đến 14 Mai thì tới Haiphong.

Tàu *Binh-chuẩn* ở Saigon sẽ chạy vào Bến-thủy. Tourane. Qui nhơn và Saigon ngày 9 Mai hồi 16 giờ.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Đấu giá

Ngày 30 Mai 1922 hồi 10 giờ tại sở Service maritime Haiphong sẽ đấu-giá lấp nốt cái phẫu giữa con sông Boanal ra mãi đến cửa Cấm.

Việc làm đáng là 84.514p.00.

Ký quĩ làm 1.400 đồng.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục nầy, để đăng những tin tức về việc riêng, giá đăng bản thì tùy nặng, ai có tiền là Phúc những việc đăng ở mục nầy, ai có tin, người ấy nhận trước-nhận, nhà-nước không biết đến ho thế nào cả.

Tôi có thân-mẫu, 72 tuổi, quê ở Tứ-sơn, Bắc-ninh năm tháng ba Annam đi lễ Phật-giáng, sáng mồng bảy các bà càng đi đều sang chùa Hương, Thân-mẫu tôi ra về một mình, chiều mồng chín các bà ở chùa về, thì mới biết thân-mẫu tôi lạc, anh em tôi chia đường người tìm dưới sông, kẻ tìm trên bộ, đều không được tin tức gì cả. Vậy xin ông bà nào biết hoặc thấy đem giùm, mà lòng thương đem về nuôi, hoặc là bị cầm chặt, tăng hộ nơi nào, mỗ lòng thương đem gửi tin cho tôi biết anh em chúng tôi xin đến lạy và đền ơn.

Nay kính :

Đào xuân-Tiêu.

69, Rue des Médicaments ay 69 Hanoi. 3265

Tân tới là Nguyễn-văn-Thưởng, trợ giáo trường Hữu-thanh cũ, huyện Thanh-oai Hà đông, có đem một em gái con ông cậu để tiện theo học em là Nguyễn-văn-Ngữ quán làng Kiều-hành, tổng Hoành-nha phủ Xuân-trường, tỉnh Nam-định, 13 tuổi đầu bỏ cả-rẻ mất vuông, hai bên tai đều thêm hai cái lỗ như mũi giải châu, mình đậm đà, lúc nó đi mặc áo vải thâm quần trắng Hôm mùng 5 tháng hai tự nhiên nó trốn đi Đã đi các ngả đi tìm không thấy và cũng đã trình sở Cảm, sở Mật-thám Hanoi.

Thấy sự phụ tử tinh thâm, hàng ngày thêm xót. Nên tôi kính nhờ báo bản đăng để trình các ông các bà nào có lòng yêu tế thấy nó lạc loài, thương tình cưu-dưỡng, hoặc thấy nó bơ vơ ở đâu xin các ông các bà làm ơn mách bảo cho, thì sau tôi sẽ thân hành đến cảm tạ 3254

寶 NAM-BẢO 南

16, Phố hàng Bảo, Hanoi

Bản-hiệu làm đồ vàng bạc đã các kiểu, trông rất nhã-nhặn, hợp thời-trang.

Có vàng diệp Tinh-khinh-Lang-sa giấy đeo thế-ngọ, kim tiền và kim-khánh (kiểu Kinh và tiền Bắc)

Sẵn các thứ mặt-đá thực để làm nhẫn.

Có giờ cũng làm vàng đúng tuổi, đúng cân và đúng tuổi bạc nén.

Sửa bền chắc-chắn, cốt lấy sự tin-thực làm gốc.

Có giờ cũng có nhiều toy thứ thực giải để làm bằng kiểu cũ qui-khách muốn đặt tiền riêng.

Bản-hiệu mới có lịch 1922 ở Paris gửi sang để tặng các qui-khách đến mua hàng. 2942

NHÀ ĐỂ HÀNG-ĐỒNG

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đ quan Docteur PAUCOT có 60 buồng sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ô-tôm, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, nệm, chai nước hoặc, cốt, và có tủ, có xiêm.

Ông trông nom lại có hai bà Sagesfemmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở bến trong Nhà-Đ hàng Bông đã 65 đã và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bệnh mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiêu sản, huyết bạch, kiểm hoi, muốn chữa đã về nhà cũng được (nên riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày: 10$00

Mỗi bà một buồng, 15 ngày. 15.00

Mỗi bà hai buồng, 20 ngày. 20.00

Ra vào tự do

3057

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin nhắc người mua báo hỏi về việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì nhớ biên rõ số tên ở thư gửi hỏi, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quảng cáo, để cho người làm đã tin tiếm. Kẻo nếu nghĩ thường hay kỳ tên rõ tên, hoặc thêm quá, không rõ đọc được, thành ra chậm cả, bản-quán không biết gì mà trả lời được.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Hiệu tôi nay cần thêm 3 người làm việc, giá lương tháng từ 15 $ 00 đến 50.$ 00

Một người Ký-lục làm Quản-lý.

Một người Comptable.

Một người đánh máy.

Ông nào có thể giúp tôi được việc gì thì xin mời lại nói chuyện tại hiệu ĐỨC-LONG, số nhà 90, phố Mê-máy, Hanoi. 2958

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ ba :

TAM MỸ TƯƠNG TƯ

Tối thứ tư :

PHƯỢNG-HOA ĐỆ NHỊ

Tối thứ năm :

QUÌ ĐOÁN GIA TỪ

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 10 Mai đến thứ ba 16 Mai 1922

Ba buổi bán ngày thứ năm số chỗ nhất chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

SAPPHO

Phiên ảnh đại mỹ thuật Đại phép đặt 6 hồi

MỘT TRÍ 1 và 2

Nghỉ

SAPPHO

Chớp nốt hồi thứ 3 và 4

ANH EM CHỈ THIẾT

Hài-kịch rất buồn cười ! Không thể nào nhịn được.

Tuần lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh LE DESTIN ROUGE

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TOURNÉE DE MUSIC-HALL

M. ABEL MAJUREL chủ-nhiệm

PHƯỜNG CA-VŨ VÀ NHẠC THÁI-TÂY

TẠI HÀNG CƠM BA TÙNG

Ở một buồng rất to có quạt máy nhiều

Cứ ba ngày trong tuần chủ-nhật

Thứ ba, thứ năm và thứ bảy

Đúng 9 giờ sẽ có :

NHỮNG BÀI HÁT — NHỮNG THỨ KHIÊU-VŨ — NHỮNG TRÒ KHÔI-HÀI

Mỗi ngày đổi trò một lần

Hay lắm ! Hay lắm !

Giá chỗ ngồi :

Biệt hạng. . . 2$50

Hạng nhất . . 1 ,50

Hạng nhì. . . 0$50 người thường

. . 0 ,40 binh-lính

Bán vé trước ở Hôtel Métropole 3264

NHÀ BA MUI

86 giây nói 338

Nhà ba mui cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tê-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng cửu thứ xe mới và chắc, tử bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch

Quinh, G. Tê-duy-Tư

(This microfilm was produced from documents in the Cornell University Library's collections as part of the Project for the Preservation of Vietnamese Newspapers. It may be subject to copyright restrictions. For more information, please contact the Library's Southeast Asia Collection. (The microfilms are the property of the Bai hoc Cornell)

XE NHÀ AI HỎNG

LỐP (Enveloppes)

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG

HANOI

Mới có Enveloppes

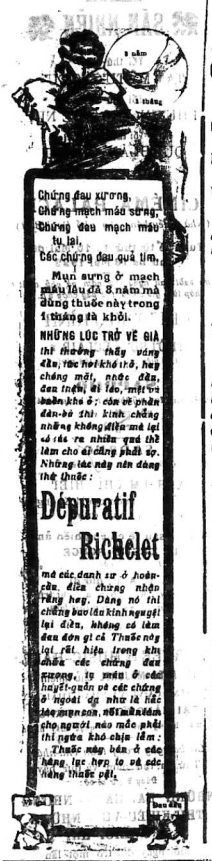
Chambres à air — Discolution

Hiệu có Ai SOLVE

đã thấy vào bánh xe nhà cao-su

Giá rẻ.

Xin mua mau kẻo hết.

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ kiểu vào kính lối mới.

Bản-hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thủy mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp có rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính

Hoán-Văn kiệu

2005 73, Phố hàng Bông, Hanoi

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BÁN QUÁN

BA NGƯỜI NHƯ LÀM PHÁO-THỦ của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 0 06

ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI của Ng.-đỗ-Mục dịch giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài tru ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

RƯỢU QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

Dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

CUSINEAUD FRERES

ở Hanoi-Haiphong, cũng bán cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2001

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CHỮ MỚI ĐẾN!!!

Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối.

Bản-quán lại có cả mấy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi.

Bản-quán lại có cả các thứ mấy chụp ảnh để in nữa.

Bản-quán lại có cả các thứ mấy đúc clichés chỉ nữa.

Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.

Kính-cáo,

VĨNH-THÀNH ÂN-QUÁN

NHÀ TẮM VỆ SINH

65, Rue du Lac, Hanoi

(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2002

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống số 36, ngay cửa Nhà-Thơ. Phụ-quán có mười hoa tòng tốt, ở số 78 cũng phố ấy.

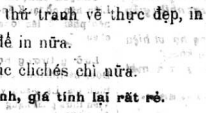
Bủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-sạn thừa tiếp các quí khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỔ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng-tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý rẽ Phủ-Qui và Thổ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu nước ban năm mỗi lần. các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính-giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồng-hới nếu đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Mỗi khổ sự Tin Ký, xin liệt qui khách đành giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón tay là cho người nhà đi đón.

Đường Tân-Ly đi chợ-Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-hà gare. 2012

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuần bán chịu Phốt-phát (Phosphates), đến mùa tháng mười gọi rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi lấn tin, như là: đồ bằm của nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) văn văn.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giữ lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì các số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Nhưng có điều này cần lưu rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sở.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.

133, Avenue Paul Doumer,

HAIPHONG.

2035

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quản Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

D'après DONNET-CAROD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa ở phiến

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $50 một chai

Thuốc hiệu nổi — thuốc dùng thuốc này phải xin đơn của Bác-sĩ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1$00 một lọ

Trước khi uống đơn bỏ nước! Kinh người không dùng, giá có thể bắt hay lắm!

Mấy thứ bán-tiêu hay hơn:

Các thứ thuốc nước dùng để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-sệ, ho mất.

Thuốc lao chỉ người lớn cũng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc nước 2 $ 50 lọ 20 viên

thuốc bột = 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ; uống thuốc nước và thuốc bột MONTÈS thì khỏi hẳn các chứng lậu, không bao giờ phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1$00 một lọ

Trị chứng bệnh đàn bà nào: Kinh người không đều, hay là bế kinh, khí hư, khí hư nhiều, sản hậu hay, giá-sản, uống thuốc này đỡ mau vô lý mau chóng.

BÔ BUỘC THUỐC

BÔ DÙNG ĐỂ TRỊ-NGHIỆM VỀ-SINH

ĐỒ MỔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citro.e và thuốc Trapoux

Bán cước và bán lẻ

Bán cắt và bán lẻ

THUỐC ĐÁNH

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang-mai thứ ai cũng hay cả. Dùng thuốc 606 thì khỏi nên uống thuốc này cho mau người. Dùng thuốc này thì khỏi nhức đầu, khỏi nổi mụn, khỏi rụng tóc, khỏi đau xương, khỏi nổi mụn ở cổ, khỏi chai lưỡi. Bán ngày cũng như đêm. Ai muốn biết giá cứ hỏi ở các người có bệnh.

Muốn dùng thuốc nào trong một tháng thì nên mua một chai thuốc nào cho đủ 1 tháng thì nên.

No 78

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lã-phúc là người có mưu trí, liền tâu rằng:

— Kẻ hạ-thần buôn cười về nỗi quan trạng-nguyên ngự ở ngôi ở đây, nhưng bụng nghĩ ở đâu, không thiết gì đến việc uống rượu thưởng hoa cả. Vì thế mà kẻ hạ thần không thể nhịn cười được.

Vua *Thanh-tôn* nói:

— *Lệ-quân-ngọc* có việc gì mà quan tâm như vậy?

Lã-phúc nói:

— Quan trạng-nguyên ngày hôm nay cưới vợ, vừa sắp đi làm lễ cưới thì có lệnh đòi vào cung.

Vua *Thanh-tôn* ngảnh lại hỏi *Lệ-minh-đường* rằng:

—Hôm nay quan trạng-nguyên cưới vợ thật à?

Lệ minh đường nói:

— Quả có thế!

Vua *Thanh-tôn* lại hỏi:

— Lấy con gái nhà ai?

Lệ-minh-đường nói:

— Quan Thừa-tướng là *Lương-giám* có lòng thương mà gả con nhờ kẻ hạ-thần.

Vua *Thanh-tôn* trách mắng *Lã-phúc* rằng:

— Nếu vậy thì người thật là một đứa ngu! Đã biết quan trạng-nguyên cưới vợ hôm nay thì đừng đòi vào cung nữa là phải.

Nói xong, tức khắc truyền nội-giám dọn tiệc rượu « Cẩm-long » ấy ra phủ *Lương* thừa-tướng để cho dùng trong khi hai người làm lễ hợp-cẩn. Lại ban thêm cho một đôi đèn kim-liên hoa-đăng nữa.

Vua *Thánh-tôn* cười mà bảo *Lệ-minh-đường* rằng:

— Ngày hôm nay là một ngày quan trọng lớn nhất trong đời người, trẫm cho quan trạng nguyên đi ngay để khỏi lỡ việc.

Lệ-minh-đường lạy tạ lui ra. Lại nói chuyện hôm ấy các quan triều-thần đều đến mừng *Lương* thừa-tướng. Bỗng thấy triều đình ban cho một việc mưa và một đôi đèn dùng làm lễ hợp-cẩn. *Lương-giám* mừng rỡ lại người nhà đem bày ở trên *Lộng-tiêu lâu*.

Bấy giờ *Mạnh-sĩ nguyên* thắng Hình bộ thượng-thư. Hôm ấy đã có *Mạnh-sĩ-nguyên* đến mừng, cho nên con là *Mạnh-gia-linh* không đến, mới sai hầu là *Bạo-phùng-đi* cũng đến, từ biệt *Lương-giám* để đi đón tân-lang (rể mới).

Khi sáng tới nơi, *Lệ-minh-đường* ra nghênh-tiếp. *Bạo-phùng-đi* nói:

— Mới quan trạng-nguyên mùa mau sang tướng-phủ để làm lễ thành-hôn, kẻo lỡ giờ tốt.

Lệ-minh đường tử-biệt *Đa-trí-văn* và *Ngô-đạo-am* rồi lên kiệu ra đi. *Vinh-phát* đi theo. Khi sang tới nơi, các quan triều-thần đều đứng dậy ra đón *Lệ minh-đường* vội vàng xuống kiệu vái chào.

Chỉ có *Mạnh sĩ-nguyên* dẫn làm quan tại triều, nhưng chưa gặp mặt *Lệ minh-đường* lần nào. Hôm ấy *Mạnh-sĩ-nguyên* trông thấy, nhận định là con gái mình, nhưng *Lệ minh-đường* sợ vỡ chuyện ra thì phạm cái tội « Khi quân », cho nên cứ nghiễm-nhiên như không, làm người không quen biết bao giờ, đành chịu cái tội bất hiếu.

Mạnh-sĩ-nguyên nghĩ thầm: con gái ta thật là người can đảm. Ngày nay đã liền-tiếng tam-nguyên thì chắc cha con được cùng nhau gặp gỡ. Chẳng ngờ *Lệ-minh-đường* vái chào các quan, khi chào đến *Mạnh-sĩ nguyên* cũng chiếu theo lễ thường, chứ không tỏ ra ý quyến luyến.

Mạnh-sĩ nguyên thấy vậy, lại càng lấy làm nghi hoặc mà nghĩ thầm rằng: Nếu thật là con gái ta, dầu không dám nhận ta, cũng phải có tình quyến luyến, cớ sao lại nghiễm-nhiên như một người không quen biết bao giờ vậy. Bảo rằng điện mạo giống nhau thì cũng có lẽ nào lại giống đến như thế!

Đến khi ngồi uống nước trà, *Lệ-minh đường* cũng không hề ngảnh mặt trông *Mạnh-sĩ-nguyên* lần nào. *Mạnh sĩ-nguyên* lại càng nghi-ngờ thêm. *Lệ-minh-đường* sẽ liếc mắt thấy thân-phụ có về ân nặng, nghĩ rằng thương tình, nhưng vì muốn cứu nhà *Hoàng phủ* cho nên vẫn phải cố gượng.

Một lúc đến giờ tốt, người nhà mới tân-lang vào làm lễ thành-hôn. Pháo mừng nổ lên như rang, các quan đều đứng nấp để xem. Bốn con nữ-tỳ ở nhà trong đỡ *Tố-hoa* tiểu-thư ra. Tân-lễ-quan xướng lễ: trước lạy thiên-địa, sau lạy hoàng-ân, lạy ngảnh mặt về phía *Bộ-quang* để chào cha mẹ nhà chồng, rồi mới bái kiến nhạc-phụ và nhạc mẫu.

Khi làm lễ song, bài người vào trong động phòng ngồi, các nữ-tỳ bỏ cái khăn phủ đầu nàng *Tố-hoa* xuống, nàng *Tố hoa* chỉ ý nhìn thì thấy quả-nhiên là *Mạnh-lệ-quân*, dung-nhan bấy giờ, so với khi ở nhà lúc trước, có phần lại kiều diễm hơn.

Nàng *Tố-hoa* nghĩ thầm: nếu vậy thì thật là trời đã chiều người. Bấy giờ các nữ-tỳ đang tíu tít hầu quanh ở trước mặt, *Lệ-minh-đường* thấy đông các nữ-tỳ cho nên chưa hề nhìn đến tân-nhân (rể đâu) vội.

Nàng *Tố-hoa* nhìn tân-lang thì thấy cô-nhi không ra dáng đàn-bà, trong lòng lại lấy làm nghi hoặc mà nghĩ thầm rằng: nếu phải *Mạnh-lệ-quân* thì cớ sao lại không nhìn biết được ta.

Khi bông đưa mấy chén rượu thì bỗng thấy các nữ-tỳ ở dưới lầu bẩm to lên rằng:

— Nhà ngoài đã bày tiệc cả rồi, vậy xin mời ông rể mới ra để tiếp khách.

Lệ-minh-đường nghe nói, liền đứng dậy xuống lầu, mời các quan xơi rượu. *Mạnh-sĩ-nguyên* thấy trạng-nguyên là rể yêu của quan thừa-tướng, cũng chưa liệu hỏi chuyện. Bấy giờ các bạn hát lại đang ca-nhạc để chúc rượu.

Vinh-phát chạy đến dưới lầu, nói với các nữ-tỳ rằng:

— Tôi nhờ bẩm hộ với tiểu-thư, nói tôi là một gã thư-đồng của quan trạng-nguyên, lên gọi *Vinh-phát*, xin lên chào mừng.

Nàng *Tố-hoa* ngồi ở trên lầu nghe tiếng nói, đã nhận được là tiếng con *Vinh-lan*. Khi nữ-tỳ bẩm có *Vinh-phát* là thư-đồng cầu quan trạng-nguyên muốn lên chào mừng, nàng biết chắc ngay là có *Vinh-phát* đã đổi tên là *Vinh-phát*.

Nàng nghĩ thầm: nếu vậy thì *Lệ-quân-ngọc* quả-thị là *Mạnh-lệ-quân* rồi, không còn phải nghi ngờ gì nữa. Nhưng ta chỉ sợ *Vinh-phát* còn trẻ tuổi, nó trông thấy ta, lại vội vội ngay lên cũng là ta tỉ vỡ chuyện mất thôi. Hỏi thế nàng không cho lên.

Lại nói chuyện đến *Lệ-minh-đường* mời các quan rồi người mới thôi rượu. Khi mời đến *Mạnh-sĩ-nguyên*, lại vẫn làm như người không quen biết bao giờ. *Mạnh-sĩ-nguyên* nghĩ thầm: quái-lạ! quả là con gái ta thật! nhưng có sao lại cứ vô tình đến như thế.

Sau ngẫm-nghĩ hồi lâu, mới tỉnh ngộ ra mà lòng lại nhủ lòng rằng: ta thật khéo ngu-ngốc, nên quả là con gái ta thì khi nào lại dám lấy vợ. *Mạnh-sĩ-nguyên* nghĩ đến đây, tự thôi không tơ tưởng nữa, chỉ chăm-nhăm trong bụng rằng: tài quá *Lệ-minh-đường* thật giỏng con gái ta theo đúc. Chàng có phúc, được liền trong tám nguyện, nay vào làm rể quan Thừa-tướng: mà con gái ta, giờ chẳng biết lưu-lạc nơi nào? còn sống hay là đã chết? ta cho, mỗi miếng cơm mà ngồi đây bằng rượu nước.

(Còn nữa)

NGUYỄN-V.-LUẬN

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn